

Kulturdepartementet

Statusrapport

Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016–2020

Mai 2020

Innhold

Møteplasser.....	4
TILTAK 1: Årlige konferanser/dialogmøter	4
TILTAK 2: Etablere en nettside om hatefulle ytringer.....	4
TILTAK 3: Videreføre støtten til Stopp hatprat.....	5
TILTAK 4: Referansegruppe for arbeidet mot hatefulle ytringer	5
TILTAK 5: FN-dagen for personer med nedsatt funksjonsevne	6
Nye tiltak og innsatser.....	6
Kampanje om hatefulle ytringer rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne ...	6
Koordinerende statssekretærutvalg	6
Barn og unge	7
TILTAK 6: Nasjonal utvidelse av Dembra – Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme.....	7
TILTAK 7: Læringsressurser om gruppebaserte fordommer	7
TILTAK 8: Dialogkonferanser for barn og unge om hatefulle ytringer.....	7
TILTAK 9: Informasjonsmateriell for barn og unge.....	8
Nye tiltak og innsatser.....	9
Refleksjons- og læringsmateriell om 22. juli og lignende hendelser.....	9
Rettssystemet.....	9
TILTAK 10: Kompetanse om hatkriminalitet nasjonalt.....	9
TILTAK 11: Felles veileder for politiets registrering etter straffeloven § 185	10
TILTAK 12: Nasjonal statistikk om hatefulle ytringer	10
TILTAK 13: Vurdering av det strafferettslige diskrimineringsvernet	10
Annen relevant informasjon (ikke uttømmende).....	11
Arbeidslivet.....	12
TILTAK 14: Informasjonskampanje rettet mot arbeidsgivere	12
TILTAK 15: Inkludere temaet hatefulle ytringer i arbeidsgruppen for likestilling i arbeidslivet	12
Nye tiltak og innsatser.....	12
Tilleggsanalyse – hatytringer og hets på arbeidsplassen.....	12
Styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter.....	13
Nye bestemmelser om vold og trusler i arbeidsmiljøforskriftene	14
Nye regler om varslings i arbeidsmiljøloven.....	14
Annen relevant informasjon	14
Mediesektoren	15
TILTAK 16: Fremme mangfold i mediene gjennom direkte og indirekte økonomiske virkemidler	15
TILTAK 17: Utvalg for å vurdere mediemangfoldet i Norge.....	15
TILTAK 18: Ny utforming av straffeloven § 269 om redaktøransvar	16
Nye tiltak og innsatser.....	16
Ytringsfrihetskommisjon.....	16

Annen relevant informasjon (ikke uttømmende).....	16
Kunnskap og forskning.....	17
TILTAK 19: Oppsummering av forskning om hatefulle ytringer mot personer med nedsatt funksjonsevne.....	17
TILTAK 20: Doktorgrads-/postdoktorstillinger til forskning om forebygging av antisemittisme og andre gruppebaserte fordommer i skolen	18
TILTAK 21: Hatefulle ytringer og hatkriminalitet på internett og sosiale medier	18
TILTAK 22: Nordisk kartlegging av rettslige reguleringer knyttet til trusler, krenkelser og hatefulle ytringer på internett.....	18
TILTAK 23: Videreutvikling av kunnskap om hatefulle ytringer	19
Nye tiltak og innsatser.....	21
Forskerforum om hatefulle ytringer	21
Evaluering av strategi mot hatefulle ytringer	21
Høyreekstremisme og konspirasjonsteorier	21
Utarbeide veileder om forebygging og håndtering av hatefulle ytringer og trusler mot lokalpolitikere	21
Rapport om antisemittisme på internett og i sosiale medier	22
Generell oppfølging av strategien.....	22

Møteplasser

TILTAK 1: Årlige konferanser/dialogmøter

På oppdrag for departementet gjennomførte Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) 21. juni 2017 i Stavanger en internasjonal konferanse om hatefulle ytringer. Konferansen var et samarbeid med Nordisk ministerråd. Konferansen formidlet oppdatert internasjonal kunnskap, og tok for seg temaene ungdom, kjønnsbaserte hatefulle ytringer på internett, hva som kan gjøres for å motvirke hatefulle ytringer, samt likheter og forskjeller i Norden når det gjelder ytringsfrihet og hatefulle ytringer. Rapporten under tiltak 22 ble lansert.

I 2018 la Bufdir sammen med andre aktører til rette for møteplasser på regionalt nivå for å sette søkelys på hatefulle ytringer og hvordan dette kan forebygges. Sammen med Nordland fylkeskommune og Rådet for likestilling av funksjonshemmede i Nordland var Bufdir medarrangør av en temadag som handlet om hatefulle ytringer mot funksjonshemmede. Hatefulle ytringer som et demokratisk problem var tema i ett av Senter for Likestilling sine arrangementer under Arendalsuka. Høsten 2018 var Bufdir sammen med Likestillingssenteret og flere andre aktører medarrangør for en fagdag i Hamar som løftet frem individuelle og samfunnsmessige konsekvenser av hatefulle ytringer og ekskluderende holdninger, og som bidro til å skape økt bevisstgjøring rundt hatefulle ytringer som samfunnsproblem. Arrangementet involverte blant andre elever i videregående skole.

Barne- og likestillingsministeren og Justis- og beredskapsministeren arrangerte et rundebordmøte om hatkriminalitet den 9. november 2018. Formålet med møtet var å samle relevante aktører fra sivil samfunn, forskningsmiljøer og det offentlige for å høre om hvordan de vurderer dagens situasjon, og hvor de anbefaler at regjeringen satser videre. Under møtet ble kunnskap og kompetanse hos politiet og skolen trukket frem som viktig å jobbe videre med.

Bufdir arrangerte en innspillskonferanse om rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion den 25. april 2019. Formålet med konferansen var å få innspill til handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Målgruppen for konferansen var ulike interesseorganisasjoner som jobber mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion. Det var et mål at konferansen skulle fungere som en plattform til tiltak på ulike samfunnsområder og som skulle tas med i handlingsplanen. Sosiale medier og offentlig debatt, muslimfiendtlighet og antisemittisme var temaer på konferansen.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 2: Etablere en nettside om hatefulle ytringer

Nettsiden hatytringer.no ble lansert i november 2017. Siden inneholder relevant informasjon om arbeidet mot hatefulle ytringer, informasjon om hva man kan gjøre om

man blir utsatt for hatefulle ytringer og om myndighetenes arbeid. Målet med nettsiden er å dele kunnskap om pågående aktiviteter mot hatefulle ytringer.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 3: Videreføre støtten til Stopp hatprat

I 2016 gjennomførte Stop hatprat workshops, debatter og temakvelder for organisasjoner og frivillige. De avholdt også en ungdomskonferanse i samarbeid med Bufdir, se tiltak nr. 8. I 2017 arbeidet Stopp hatprat blant annet med å etablere kampanjen nasjonalt og ga opplæring til egne Stopp hatprat-ambassadører. Dette er en gruppe ungdommer fra hele Norge som representerer kampanjen utad og som deltar i og skaper ulike aktiviteter for ungdom. I 2018 etablerte Stopp hatprat en egen e-læringsplattform, Stopp hatpratakademiet.

I 2018 ble også et eget praktikernettverket etablert. Dette er et nettverk for ungdomsarbeidere, lærere og ungdomsledere som ønsker å få støtte, opplæring og veiledning i å holde workshops for ungdommer om hatprat.

I 2019 har Stopp hatprat videreutviklet og utvidet ambassadørordningen. 24 ambassadører er nå rekruttert og disse holder workshops for ungdommer, deltar i debatter, innspillmøter osv. Praktikernettverket har blitt videreført.

Stopp hatprat har gjennomført konferanser og deltatt aktivt i den europeiske No Hate Speech Movement. Stopp hatprat jobber ut fra et godt pedagogisk grunnlag og ung-til-ung formidling, som bidrar til å utvikle ungdommenes ferdigheter i å svare på hatprat.

Kulturdepartementet har økt støtten til Stopp hatprat i 2020.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 4: Referansegruppe for arbeidet mot hatefulle ytringer

Referansegruppen ga innspill til utformingen av strategien og ble invitert til å gi innspill til oppfølgingen av strategien i forbindelse med statusrapporten for 2018. Barne- og likestillingsministeren deltok på møte i referansegruppen i juni 2018. Referansegruppen ble invitert til rundebordet om hatkriminalitet november 2018, se tiltak 1. Referansegruppen vil inviteres til å gi innspill til regjeringens videre arbeid mot hatefulle ytringer etter 2020.

For øvrig deltar Kulturdepartementet som observatør i Hatkrimnettverket, som er i regi av Likestillings- og diskrimineringsombudet. Hatkrimnettverket består av representanter for 15 organisasjoner fra sivilsamfunnet som representerer ulike grupper som er særlig utsatt for hatkriminalitet.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 5: FN-dagen for personer med nedsatt funksjonsevne

Hvert år arrangerer Bufdir en dialogkonferanse i forbindelse med FN-dagen for personer med nedsatt funksjonsevne den 3. desember. Temaene som tas opp varierer fra år til år. I 2016 var temaet for konferansen hatefulle ytringer mot personer med nedsatt funksjonsevne.

Konferansen ble gjennomført 2. desember 2016 i Oslo. Rapporten *Hatytringer. Resultater fra en studie av funksjonshemmedes erfaringer* ble presentert. For nærmere omtale av rapporten, se tiltak nr. 19. Formålet med konferansen var å fremme respekt for rettighetene og verdigheten til personer med nedsatt funksjonsevne. Konferansen tok opp juridiske spørsmål og presenterte funksjonshemmedes egne erfaringer med hatefulle ytringer. Konferansen samlet fagpersoner og organisasjoner fra store deler av landet.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye tiltak og innsatser

Kampanje om hatefulle ytringer rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne

Bufdir har fått i oppdrag av departementet å lage en kampanje om hatefulle ytringer rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne. Trigger fikk oppdraget, og hensikten med kampanjen er å skape bevissthet om at hatefulle ytringer rettet mot mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kampanjen vil lanseres i 2020.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Koordinerende statssekretærutvalg

Det skal opprettes et statssekretærutvalg som skal se temaene ekstremisme, rasisme og hatefulle ytringer i sammenheng. Regjeringen skal lage en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer, og skal også videreføre og fornye Handlingsplan mot antisemittisme. Arbeidet med å revidere Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er i gang. Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion skal følges opp fra og med 2020.

Dette er prosesser som er relevante for hverandre og for Strategi mot hatefulle ytringer. Et statssekretærutvalg skal sikre at regjeringens innsats på disse områdene koordineres godt, og sørge for gode synergieffekter. Statssekretærutvalget skal vurdere å opprette et felles ungdomspanel i tilknytning til disse temaene.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet og andre aktuelle sektordepartementer

Barn og unge

TILTAK 6: Nasjonal utvidelse av Dembra – Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) har fra og med 2016 satt i gang en prosess med å få Dembra-kurs for lærere og skoleledere etablert rundt om i landet. HL-senteret har en sentral veileder- og pådriverrolle overfor de fem statsstøttede freds- og menneskerettighetsstøttene, som er alle lokalisert utenfor Oslo. Disse vil gradvis bli involvert i å drive den regionale opplæringen på feltet. Fra 2016 er Falstadsenteret i Trøndelag og Rafto stiftelsen blitt involvert i dette arbeidet. Det arbeides med ytterligere å forsterke disse to sentrenes forankring og virksomhet. Fra 2018 er Stiftelsen Arkivet (Senter for historieformidling og fredsbygging) i Kristiansand med i arbeidet. Fra og med 2020 er også Nansen fredssenter og Narvik fredssenter inkludert i arbeidet med Dembra. I 2020 vil Dembra utvides til å gjelde barnetrinnet (tidligere begrenset til ungdomsskolen og videregående). Nettressursene til Dembra vil i 2020 bli oversatt til nordsamisk.

Ansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

TILTAK 7: Læringsressurser om gruppebaserte fordommer

Det ble i 2017 igangsatt et arbeid med å utvikle læringsressurser om gruppebaserte fordommer rettet mot lærerutdanningene og digitale etterutdanningspakker. Disse skal også benyttes til kompetanseheving i skolen. Læringsressursene dekker områdene hatefulle ytringer, antisemittisme, rasisme, diskriminering av minoriteter og udemokratiske holdninger. Ressursene ble utprøvd i 2018, evaluert i 2019 og gjort tilgjengelige fra høsten 2019. Fra og med 2020 starter en ny periode med fem nye lærerutdanningsinstitusjoner som skal utvikle nye nettressurser til bruk i lærerutdanningene. Det som allerede er ferdigstilt er å finne på følgende lenke: <https://dembra.no/no/laererutdanning/>

Ansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

TILTAK 8: Dialogkonferanser for barn og unge om hatefulle ytringer

I samarbeid med Bufdir gjennomførte Stopp hatprat en ungdomskonferanse i oktober 2016 med ca.100 deltakere i alderen 16–26 år. Formålet med konferansen var blant annet å etablere et nasjonalt ungdomsnettverk mot hatefulle ytringer.

I forkant av den nordiske konferansen om hatefulle ytringer i Stavanger 2017 arrangerte Stopp hatprat, med støtte fra Bufdir, et fire dagers arbeidsseminar om hatefulle ytringer og hvordan dette skal bekjempes. Her deltok ungdom fra hele Norden og resultatet fra arbeidet ble presentert på konferansen.

28. september 2017 arrangerte Stopp hatprat, med støtte fra Bufdir, et debattmøte i Tromsø med tittelen *Stopp samehetsen!* Lokale politikere og sentrale samiske aktører deltok. Spørsmålene som ble drøftet var blant annet: Hva er det som gjør at så mange reagerer med aggresjon og hets på spørsmålet om samisk kultur og språk? Hva gjør hetsen med samer og samfunnet? H30. november 2018 gjennomførte Stopp hatprat ungdomskonferansen: Status hatprat 2018.

Bufdir og Kirkelig dialogsenter i Stavanger arrangerte et ungdomsseminar i Stavanger 25. november 2018. Seminaret handlet om hatprat mot religiøse minoriteter, kontrovers og religionskritikk, med særlig vekt på hvordan en jobber med disse problemstillingene blant ungdom. Seminaret var rettet både mot elever og lærere på ungdomsskoletrinnet.

16.-17. november 2019 gjennomførte Stopp hatprat ungdomskonferansen: Hvordan skape trygghet så flest mulig får delta i samfunnet? Formålet med konferansen var å finne løsninger til hatprat på nettet gjennom dialog og samarbeid om hvordan hatprat påvirker hverdagen og hvordan vi sammen kan løse utfordringene. Omlag 50 deltakere (ungdommer og ungdomsarbeidere) fra hele landet deltok på konferansen som ble arrangert i Oslo.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 9: Informasjonsmaterieell for barn og unge

Bufdir har utarbeidet informasjonsbrosjyren *Ikke greit. Hva er hatprat og hva kan du gjøre med det?* til barn og unge i alderen 13-18 år. Brosjyren ble lansert på konferansen den 21. juni 2017, se tiltak nr. 1. Bufdir har oversatt brosjyren til nordsamisk. De andre nordiske landene har oversatt brosjyren til sine respektive språk.

I november 2017 lanserte Bufdir en kampanje i sosiale medier som tok utgangspunkt i informasjonsmaterialet. Kampanjen løftet frem kjønnsbaserte hatefulle ytringer blant ungdom. Ungdomskampanjen ble etterfulgt av en kampanje rettet mot voksne som belyste foreldre og andre voksnes ansvar for å forebygge, avdekke og forhindre hatefulle ytringer. Kampanjen fikk stor oppslutning i sosiale medier. Den vant i 2018 prisen Gulltaggen i kategorien " Sosiale medier" og gull i kategorien «Best persuasive content» i In2Sabre. Geelmuyden og Kiese utviklet kampanjen på oppdrag fra Bufdir. Kampanjen var en del av den nordiske satsingen mot hatefulle ytringer.

Lenker til kampanjen: <https://www.youtube.com/watch?v=p3oFFGpjtvA>
<https://www.facebook.com/bufdir/videos/1174361392665442/>

Bufdir lanserte i 2017 brosjyren *Vett på nett. Tips og råd ved bruk av internett*. Dette er en lettlest brosjyre egnet for ungdom og voksne som trenger lettlest, samt barn som trenger enkle råd og tips om nettvett.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye tiltak og innsatser

Refleksjons- og læringsmateriell om 22. juli og lignende hendelser

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å få laget refleksjons- og læringsmateriell om 22. juli og lignende hendelser. Udir har utlyst oppdraget og etter en anbudsrunde endt opp med å gi oppdraget til NTNU og Wergeland senteret. Materiellet er under utarbeidelse og vil være klart til starten av høsten 2021.

Ansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

Rettsystemet

TILTAK 10: Kompetanse om hatkriminalitet nasjonalt

Oslo politidistrikt har siden september 2014 hatt en egen etterforskningsgruppe for hatkriminalitet ved Manglerud politistasjon. Dette fagmiljøet videreføres.

Samtidig foregår det viktig kompetansebygging om hatkriminalitet i Norge. I februar 2016 opprettet Regjeringen Senter for ekstremismeforskning, høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX) ved Universitetet i Oslo. Senteret utvikler kunnskap om årsaker og konsekvenser av høyreekstremisme og hatkriminalitet i Norge og internasjonalt.

Politi­høgskolen har opprettet et studietilbud for videreutdanning innen forebygging og etterforskning av hatkriminalitet. De første 20 studentene avla eksamen på ti studiepoeng våren 2019 og studiet er siden videreført med opptak av nye studenter hvert semester. Studiet gir fenomenkunnskap og bedre ferdigheter til å identifisere, forebygge og etterforske hatkriminalitet og til å anvende gjeldende lovverk på riktig måte.

Politireformen legger til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer i politidistriktene. Dette må sees i sammenheng med innføring av felles straffesaksinntak, som skal sikre riktig prioritering og kvalitetssikring av straffesaker på tidspunkt for anmeldelse. Dette har vært en av de prioriterte funksjonene ved gjennomføringen av politireformen. Samtidig vil Politidirektoratet vurdere hvordan et nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet kan bygges opp for å være til støtte for alle politidistrikt.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet

TILTAK 11: Felles veileder for politiets registrering etter straffeloven § 185

Politiet skal ha solid kunnskap om hvordan straffelovens bestemmelser om hatkriminalitet, herunder strl. § 185, kommer til anvendelse og hvordan hatkriminalitet registreres i politiets straffesakssystem. Politidirektoratet har utarbeidet en veileder for politidistriktene, slik at straffeskjerpene momenter kan legges til grunn slik loven forutsetter. Den skal også sikre lik nasjonal registrering av saker som gjelder hatkriminalitet i alle landets politidistrikter. Som tilskudd har Oslo politidistrikt utarbeidet en samling dommer som gjelder hatkriminalitet, og vil utarbeide en tilsvarende samling av eksempler på saker der det er gitt forelegg. Det er gjennom dette arbeidet foretatt en grundig gjennomgang av lovverk og hvordan registreringen skal gjenspeile dette.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet

TILTAK 12: Nasjonal statistikk om hatefulle ytringer

Det følger av Justis- og beredskapsdepartementet tildelingsbrev til Politidirektoratet at det regelmessig skal offentliggjøres statistikk for utviklingen i anmeldelsene etter straffeloven § 185.

Fra 2018 til 2019 økte antall anmeldelser innen hatmotivert kriminalitet med 22 prosent, fra 624 i 2018 til 761 i 2019. Siden 2015 har økningen vært på 119 prosent. Hatefulle ytringer utgjør i 2019 40 prosent av alle anmeldelsene for hatkriminalitet. Fra 2018 til 2019 økte anmeldelsene for hatefulle ytringer med 21 prosent. Statistikk for påtaleavgjorte saker etter Straffeloven §185 foreligger ikke fra Politidirektoratet (Politidirektoratet 2020).

Politiet viser til at økningen i tallet på anmeldelser blant annet kan forklares med en mer korrekt registrering av saker som følge av økt kunnskap om hatkriminalitet i politiet. Tydelige styringssignaler og innføringen av felles straffesaksinntak har dessuten medført en sterkere forankring av arbeidet mot hatkriminalitet og en bedre forståelse av fenomenet.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet

TILTAK 13: Vurdering av det strafferettslige diskrimineringsvernet

Prop 66L (2019-2020) følger opp anmodningsvedtak fra Stortinget og Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer, tiltak 13. Der er det foreslått flere lovendringer som styrker det strafferettslige diskrimineringsvernet for transpersoner og andre som har en kjønnsidentitet eller et kjønnsuttrykk som bryter med omgivelsenes forventninger. Departementet foreslår å tilføye «kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk» som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven § 77 om skjerpene omstendigheter, § 174 om tortur, § 185 om hatefulle ytringer, § 186 om diskriminering, § 264 om grove trusler, § 272 om grov kroppskrenkelse, § 274 om grov kroppsskade og § 352 om grovt skadeverk.

Forslaget i proposisjonen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 698, 7. mai 2018. Departementet foreslår videre at formuleringen «homofile orientering» endres til «seksuell orientering» i de ovennevnte bestemmelsene. Endringen gjør det tydeligere at også bifile har et særskilt strafferettslig vern mot diskriminering. Departementet fremmer etter en helhetsvurdering ikke forslag om å tilføye «kjønn» som diskrimineringsgrunnlag i straffeloven §§ 77, 185, 186, 264, 272, 274 og 352

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet og Kulturdepartementet

Annen relevant informasjon (ikke uttømmende)

Politiets kompetanse og bevissthet om hatkriminalitet er økende, herunder hvordan hatkriminalitet kan og skal gis fokus gjennom felles straffesaksinntak, radikaliseringskontakt og politiråd. Politiets kompetansedelingsportal KO:DE er brukt for informasjonsdeling mellom politidistriktene.

Høyesteretts dom 29. januar 2020, HR-2020-184-A, (sak nr. 19-104841STR-HRET), straffesak, anke over dom:

En person hadde skrevet følgende i et kommentarfelt på Facebook om en samfunnsdebattant: «Fandens svarte avkom reis tilbake til Somalia og bli der din korrupte kakkelakk.»

Høyesterett kom til at ytringen rammes av straffeloven § 185 om hatefulle ytringer. Den alminnelige leser vil oppfatte den som en svært grov krenkelse, med referanse til hudfarge og derved etnisk opprinnelse. Høyesterett fastsatte straffen til betinget fengsel i 24 dager og en bot på kr. 25 000. Det var ikke grunnlag for ubetinget fengsel, slik lagmannsretten hadde kommet til, og som påtalemyndigheten hadde argumentert for. Dommen gir dels veiledning om grensene for hvilke ytringer som rammes av straffeloven § 185, og dels om straffenivået ved slike lovbrudd.

Høyesteretts dom 29. januar 2020, HR-2020-185-A, (sak nr. 19-111561STR-HRET), straffesak, anke over dom:

En mann hadde kommentert flere innlegg i Facebook-gruppen «Fedrelandet viktigst» og blant annet skrevet at «det er vel bedre at vi fjerner disse avskyelige rottene fra jordens overflate selv tenker jeg!!» og «ja de forsvinner den dagen disse steppe bavianene reiser dit de hører hjemme!».

Ut fra sammenhengen ytringene var fremsatt i, fant Høyesterett det klart at den første kommentaren knyttet seg til muslimer, mens den andre kommentaren rettet seg mot mørkhudede mennesker. Begge uttalelsene ble ansett for å falle inn under straffeloven § 185 om hatefulle ytringer. Straff for slike uttalelser ville ikke svekke den frie eller åpne religionskritikken eller annen offentlig debatt som er vernet av ytringsfriheten. Straffeutmålingen i denne saken var ikke anket til Høyesterett.

Saken gir, sammen med HR-2020-184-A, veiledning om forståelsen av straffeloven §185, og den gir særlig informasjon om grensedragningen mellom lovlig religionskritikk og straffbare hatefulle ytringer rettet mot en trosgruppe.

Arbeidslivet

TILTAK 14: Informasjonskampanje rettet mot arbeidsgivere

Bufdir har gitt Geelmuyden og Kiese i oppdrag å utvikle og gjennomføre kampanjen. Kampanjen omhandler trakassering i arbeidslivet, og har som hensikt å skape oppmerksomhet rundt denne problematikken. Kampanjen lanseres i løpet av 2020.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 15: Inkludere temaet hatefulle ytringer i arbeidsgruppen for likestilling i arbeidslivet

I møte 27. september 2017 i arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet innledet Arbeidstilsynet og Likestillings- og diskrimineringsombudet til diskusjon om oppfølging av tiltak mot seksuell trakassering i arbeidslivet. Utgangspunktet er blant annet SSBs Levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø som viser at seksuell trakassering er en markant utfordring i deler av arbeidslivet. LDO og Arbeidstilsynet har inngått et samarbeid mot seksuell trakassering i arbeidslivet.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye tiltak og innsatser

Tilleggsanalyse – hatytringer og hets på arbeidsplassen

ISF leverte i november 2019 en tilleggsanalyse om hatytringer og hets på arbeidsplassen til Bufdir. Notatet bruker det allerede innsamlede datamaterialet fra rapporten «Erfaringer med hatytringer og hets blant lhbt-befolkningen og den øvrige befolkningen». I notatet analyserer ISF svarene fra de av respondentene som oppga å være i arbeid og/eller studenter.

Alt i alt viser analysene at forskjellene mellom LHBT-personer og den øvrige befolkningen når det gjelder deres erfaringer med hatytringer, er mindre på arbeidsplassen enn på andre arenaer, som internett, nabolag og offentlig transport. Dette kan tyde på at kjennetegn ved arbeidsplassen er vel så viktig som kjennetegn ved medarbeiderne når vi skal forstå hvor utsatt de er for hatytringer og hets.

Bufdir vil bruke resultatene fra tilleggsstudien i forbindelse med tiltak nr. 14.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter

Fra 1. januar 2020 trådte det i kraft endringer i likestillings- og diskrimineringsloven som styrker aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter.

Med endringene har offentlige myndigheter, som tjenesteyter og myndighetsutøver, fått en mer konkret aktivitetsplikt enn tidligere. Offentlige myndigheter har også fått en redegjørelsesplikt. Likestillings- og diskrimineringsloven § 24 presiserer nå at offentlige myndigheter som en del av plikten til å fremme likestilling og hindre diskriminering også skal forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold og motarbeide stereotypisering. Offentlige myndigheter er pålagt å redegjøre for hva de gjør for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i sitt arbeid og hvordan de arbeider med å omsette prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og ikke-diskriminering til handling. Redegjørelsen skal gis i årsrapport, årsberetning eller annet offentlig tilgjengelig dokument.

Også i likestillings- og diskrimineringsloven § 26, som regulerer arbeidsgiveres aktivitetsplikt, er det presisert at plikten til å fremme likestilling og hindre diskriminering blant annet innebærer å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold. Dette gjelder for alle arbeidsgivere uavhengig av størrelse og sektor. I likhet med før har alle offentlige arbeidsgivere uansett størrelse og alle private virksomheter med mer enn 50 ansatte plikt til å følge en lovbestemt arbeidsmetode i likestillingsarbeidet. Disse arbeidsgiverne har også fortsatt en redegjørelsesplikt. Som følge av lovendringene kan private arbeidsgivere med mellom 20 og 50 ansatte bli pålagt de samme pliktene hvis en av arbeidslivets parter i virksomheten ønsker det.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har som mandat å følge opp offentlige myndigheters og arbeidsgiveres aktivitets- og redegjørelsesplikt. Brudd på arbeidsgivers redegjørelsesplikt kan bringes inn for Diskrimineringsnemnda.

Bufdir har utarbeidet en veileder om offentlige myndigheters og arbeidsgiveres aktivitets- og redegjørelsesplikt. Veilederen er tilgjengelig på Bufdir sine hjemmesider <https://bufdir.no/Inkludering/arp/>. I løpet av 2020 vil Bufdir også utvikle maler for hvordan offentlige myndigheter og arbeidsgivere kan redegjøre for det aktive likestillingsarbeidet, samt maler for arbeidsgiveres lønnskartlegging. Bufdir har også fått i oppdrag av departementet å vurdere hvilke digitale løsninger for rapportering det kan være behov for på sikt.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye bestemmelser om vold og trusler i arbeidsmiljøforskriftene

Fra 1. januar 2017 ble det innført nye bestemmelser om vold og trusler i forskrift om utførelse av arbeid gitt med hjemmel i arbeidsmiljøloven. Formålet er å forebygge vold og trusler om vold på arbeidsplassen.

De nye reglene stiller blant annet krav om at virksomhetene skal kartlegge hvilken risiko det er for at arbeidstakerne kan bli utsatt for vold eller trusler. Ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold skal arbeidsgiver sørge for at det gis nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold- og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr. Videre at arbeidstakerne og deres tillitsvalgte får nødvendig informasjon, blant annet om hvilke rutiner som er satt i verk for å forebygge, håndtere og følge opp vold- og trusselsituasjoner. Virksomhetene skal gjennomføre nødvendige tiltak på bakgrunn av de helse- og sikkerhetsrisikoer som fremkommer av risikovurderingen, og sørge for at arbeidstaker som er utsatt for vold og trussel om vold får nødvendig oppfølging, både med hensyn til den fysiske og psykiske belastningen som hendelsen kan ha medført.

Ansvarlig departement: Arbeids- og sosialdepartementet

Nye regler om varsling i arbeidsmiljøloven

Fra 1. juli 2017 ble det innført nye regler om varsling, jf. arbeidsmiljøloven nytt kapittel 2 A. Arbeidsmiljølovens regler om varsling har som formål at det skal gjelde klare og presise regler for arbeidstakere som sier ifra om kritikkverdige forhold i virksomhet. Bestemmelsene som ble innført i 2017, innebærer at arbeidsgiver skal, i tilknytning til det systematiske HMS-arbeidet, utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for varsling om kritikkverdige forhold. Arbeidsgivere med fem eller flere ansatte plikter å utarbeide rutiner for varsling. Rutinene skal utarbeides i samarbeid med ansatte og tillitsvalgte. Regjeringen har satt ned et utvalg som har gjennomgått dagens varslingsregler. Varslingsutvalget, som er bedt om å komme med forslag til hvordan varslervernet kan styrkes ytterligere, la frem sin innstilling NOU 2018: 6 Varsling – verdier og vern 15. mars 2018. Utvalgets forslag var på alminnelig høring. Arbeids- og sosialdepartementet arbeider med å følge opp høringen.

Ansvarlig departement: Arbeids- og sosialdepartementet

Annen relevant informasjon

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI), som er underlagt ASD, er det nasjonale forskningsinstituttet innenfor arbeidsmiljø og arbeidshelse. Hvert tredje år produseres en tilstands- og utviklingsbeskrivelse av arbeidsmiljø og arbeidshelse (Faktaboka) som avdeling for nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA) er ansvarlig for. Arbeidstilsynet har i tillegg ansvar for å supplere tilstandsbeskrivelser om arbeidsmiljø og helseskader. Faktaboka er et resultat av flere års arbeid med utvikling og forbedring av registre og datakilder, og den bidrar til å gi et samlet bilde av status og trender innen

arbeidsmiljø og helse i Norge. Siste faktabok ble lagt frem i 2018. En viktig datakilde til Faktaboka er SSBs levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø, som finansieres av ASD. ASD finansierer hvert 3. år en del av levekårsundersøkelsen til SSB som omhandler arbeidsmiljø. Undersøkelsen omfatter en rekke temaer knyttet til yrkesaktivitet og fysisk-, organisatorisk-, psykososialt arbeidsmiljø og helse. SSBs levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø gjennomføres hvert 3. år, sist gjennomført i 2016.

Internasjonale sammenlignbare undersøkelser viser at Norge er helt i front når det gjelder arbeidsmiljøstandarder. Like fullt er det fortsatt utfordringer og et forbedringspotensial. I SSBs levekårsundersøkelse om arbeidsmiljø for 2016 oppgir 4,1 prosent at de en gang i måneden eller mer har vært utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet, kommentarer eller liknende på arbeidsplassen. Forekomsten av uønsket seksuell oppmerksomhet på arbeidsplassen har variert mellom 2 og 4 prosent i perioden 1989–2016. Totalt oppgir 3,4 prosent at de hadde vært utsatt for plaging eller ubehagelig erting på arbeidsplassen en gang i måneden eller mer. Forekomsten av plaging eller ubehagelig erting i norsk arbeidsliv er relativt stabil i perioden 2006–2016. Totalt sett oppgir 6,6 prosent at de det siste året har vært utsatt for vold og/eller trusler om vold. Andelen som oppgir at de utsettes for vold og/eller trusler er på samme nivå som i 2009.

Mediesektoren

TILTAK 16: Fremme mangfold i mediene gjennom direkte og indirekte økonomiske virkemidler

Tiltaket er løpende, jf. bl.a. tiltak 17.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 17: Utvalg for å vurdere mediemangfoldet i Norge

Mediemangfoldsutvalget leverte sin utredning 7. mars 2017.

Utvalget konkluderer med at det er behov for økt støtte og nye tiltak for å hjelpe bransjen gjennom en krevende omstillingsfase.

Utredningen ble fulgt opp i stortingsmelding "Mangfold og armlengdes avstand – Mediepolitikk for ei ny tid" som ble lagt fram 29. mars 2019. I meldingen ble det foreslått å etablere faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og den direkte mediestøtten, for å gi mottakerne mer forutsigbare vilkår og større selvstendighet. I tillegg ble det foreslått å omfordele midler til små, lokale aviser for å sikre lokale medier i hele landet. Det ble også foreslått å opprette et uavhengig mediestøtteråd for å sikre og styrke prinsippet om armlengdes avstand. Stortingsmeldingen ble 2. desember 2019 fulgt opp

ved at et forslag til lov om mediestøtte ble sendt på høring, med høringsfrist 24. januar 2020.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 18: Ny utforming av straffeloven § 269 om redaktøransvar

Et forslag til ny medieansvarslov ble lagt fram for stortinget 6. desember 2019. Lovforslaget samler regler om rettslig ansvar og redaksjonell uavhengighet på medieområdet i en ny teknologinøytral lov. Et hovedmål med den nye loven er å skape insentiver for god ledelse og kontroll av redaksjonelle medier basert på journalistiske normer og prinsipper. Dette gjøres ved at redaktøren får en særlig uavhengig stilling og tar et utvidet rettslig ansvar for innholdet. Reglene om strafferettslig og erstatningsrettslig redaktøransvar opprettholdes og gjøres teknologinøytrale ved at de flyttes over fra straffeloven og skadeserstatningsloven til den nye loven.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye tiltak og innsatser

Ytringsfrihetskommisjon

Hatefulle ytringer på sosiale medier og i kommentarfelter er noe flere grupper opplever. Dette er et demokratisk problem ved at det kan føre til at mange avstår fra å gi uttrykk for sine meninger i offentligheten. Regjeringen har nedsatt en ytringsfrihetskommisjon som, med utgangspunkt i myndighetenes ansvar etter § 100 i Grunnloven, vil utrede rammene og forutsetningene for ytringsfriheten på bredt grunnlag. Kommisjonen skal blant annet vurdere tiltak for å fremme bred deltakelse i det offentlige ordskiftet. I denne sammenheng skal kommisjonen bl.a. problematisere skillet mellom krenkende ytringer som ikke er beskyttet av ytringsfriheten, og ytringer som er beskyttet, men som likevel kan oppfattes som problematiske fordi de reduserer utsatte gruppers reelle ytringsmuligheter og demokratiske deltakelse. Kommisjonen ledes av Kjersti Løken Stavrum.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Annen relevant informasjon (ikke uttømmende)

Norsk Redaktørforening publiserte i 2017 en veileder om håndtering av de redaktørstyrte mediens kommentarfelt og digitale debatter. I veilederen gir Redaktørforeningen ti "gode råd" for hvordan redaktørene bør styre debatten.

I mai 2016 annonserte EU-kommisjonen og fire av de største sosiale medieplattformene - Facebook, Twitter, YouTube and Microsoft - etiske retningslinjer (Code of Conduct) for å bekjempe hatefulle ytringer på nett. Google+ og Instagram sluttet seg til retningslinjene i januar 2018. Selskapene har forpliktet seg til å behandle majoriteten av henvendelser om å fjerne innhold innen 24 timer, og til å fjerne innholdet der det er nødvendig. Når de mottar en anmodning om å fjerne innhold fra sin plattform, vil selskapene vurdere anmodningen både ut fra egne interne retningslinjer og, der det er aktuelt, nasjonal lovgivning om rasisme, hatefulle ytringer mv. Kommisjonen følger implementeringen av retningslinjene, og melder at internett-selskapene nå fjerner i gjennomsnitt 70 prosent av ulovlige hatefulle ytringer som meldes til dem, og i mer enn 80 prosent av disse tilfellene fjernes innholdet innen 24 timer. I mars 2018 publiserte Kommisjonen en rekommendasjon (Commission Recommendation (EU) 2018/334 of 1 March 2018 on measures to effectively tackle illegal content online) med operasjonelle tiltak som skal bidra til å fjerne ulovlig innhold på nett raskere og mer effektivt, inkl. systemer for håndtering av varsler, åpenhet om interne retningslinjer, klagemuligheter osv.

Likestillings- og diskrimineringsombudet lanserte i 2018 rapporten "Hatefulle ytringer i offentlig debatt på nett" om omfanget og karakteren av hatefulle ytringer i den offentlige debatten på Facebook-sidene til NRK Nyheter og TV 2 Nyhetene. Funnene viser blant annet at hatefulle kommentarer genererer flere hatefulle kommentarer og at svært mange avstår fra å debattere på nettet på grunn av debattklimaet der. 10 % av kommentarene på de nevnte sidene inneholdt hatefulle ytringer etter LDO sin definisjon av begrepet.

I "Samiske tall forteller 9" fremkommer det at samiske personer rapporterer om betydelig høyere forekomst av selvopplevd digital diskriminering enn ikke-samiske personer. Hyppigst er dette blant de yngste respondentene. Mer enn én av fem samiske unge med sterk samisk tilknytning i aldersgruppen 18-29 år rapporterte å ha opplevd diskriminering på internett (Samiske tall forteller 9 Kommentert samisk statistikk 2016. Sámi allaskuvla)

Kunnskap og forskning

TILTAK 19: Oppsummering av forskning om hatefulle ytringer mot personer med nedsatt funksjonsevne

I forbindelse med den internasjonale FN-dagen for personer med funksjonsnedsettelse i 2016 offentliggjorde Bufdir rapporten Hatytringer – resultater fra en studie av funksjonshemmedes erfaringer, som er utarbeidet av Nordlandsforskning i samarbeid med NTNU Samfunnsforskning. Rapporten er basert på spørreundersøkelser som ble distribuert gjennom funksjonshemmedes organisasjoner. Resultatene viser blant annet at 36 prosent av de spurte har opplevd krenkende ytringer. En stor andel av disse er å regne som hatytringer (32 prosent av alle de spurte).

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 20: Doktorgrads-/postdoktorstillinger til forskning om forebygging av antisemittisme og andre gruppebaserte fordommer i skolen

Stillingene ble utlyst i 2017 gjennom Norges forskningsråd og midlene er fordelt til Høgskulen på Vestlandet, Forskningsstiftelsen Fafo, Universitetet i Bergen og Høgskolen i Oslo og Akershus. Resultatene vil foreligge i 2021-2022.

Ansvarlige departementer: Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet

TILTAK 21: Hatefulle ytringer og hatkriminalitet på internett og sosiale medier

Tiltaket resulterte i rapporten *Hatefulle ytringer på internett. Omfang, forebygging og juridiske grenser* (Rapport 2016:17, Institutt for samfunnsforskning, Oslo 2016). Rapporten tar for seg omfang og konsekvenser av hatefulle ytringer, samt en vurdering av hva som kjennetegner avsendere av hatefulle ytringer. Hatefulle ytringer på bakgrunn av personers antatte etniske bakgrunn og seksuelle orientering er mest omfattende. Konsekvensene av hatefulle ytringer er større for kvinner enn menn. Rapporten redegjør også for erfaringene ved hatkrim-gruppa i Oslo politidistrikt og Kripos. Disse fremhever behovet for mer kompetanse om hatytringer og hatkriminalitet i politidistriktene.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet

TILTAK 22: Nordisk kartlegging av rettslige reguleringer knyttet til trusler, krenkelser og hatefulle ytringer på internett

Rapporten *Hat och hot på nätet*. En kartlegging av den rettslige regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv (NIKK 2017) ble lansert på den internasjonale konferansen om hatefulle ytringer som ble avholdt 21. juni 2017 i Stavanger, jf. tiltak nr. 1. Rapporten gjennomgår nordisk rettstilstand på feltet. Den gir også konkrete eksempler på hatefulle ytringer spesielt knyttet til kjønn og en beskrivelse av hvem som særlig rammes. Det er også en diskusjonsdel som problematiserer temaet opp mot ytringsfriheten. Til sist peker rapporten på hvordan arbeidet mot hatefulle ytringer kan følges opp med juridiske og politiske tiltak. Rapporten anbefaler blant annet å:

- styrke den rettslige regleringen av ulike former for overgrep mot kvinner på internett
- vurdere hvordan journalister, folkevalgte m.fl. kan få bedre rettslig beskyttelse
- kompetanseheving i politi og domstoler
- bedre nordisk og internasjonalt samarbeid både når det gjelder forebygging, og rettslig regulering og praksis

- komparativ forskning på nordisk nivå, blant annet om tilfeller der kjønn virker sammen med andre diskrimineringsgrunnlag.

Blant annet som en oppfølging av kartleggingen og som en del av Danmarks formannsskap i Nordisk Ministerråd i 2020, er det igangsatt en undersøkelse av internetforum hvor unge menn uttrykker motstand mot likestilling og kvinners rettigheter og hvor seksuelle krenkelser og vold mot kvinner legitimeres. Undersøkelsen skal avdekke hvordan disse foræene former og forsterker unge menns holdning til og forståelse av likestilling. Undersøkelsen skal dessuten belyse omfang og sammenhenger med mainstream-internettkultur og ventes ferdig i september 2020. Undersøkelsen skal dekke de fem nordiske landene samt de selvstyrte områdene under Nordisk Ministerråd.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

TILTAK 23: Videreutvikling av kunnskap om hatefulle ytringer

I forbindelse med lanseringen av strategien i november 2016 ble det lagt fram fire kunnskapsoppsummeringer om hatefulle ytringer gjennomført med Institutt for samfunnsforskning (ISF). Tre av disse er referert i strategien, under Kunnskapsstatus om hatefulle ytringer. Den siste er tiltak nr. 21 Hatefulle ytringer og hatkriminalitet på internett og sosiale medier. Alle disse har sikret et godt grunnlag for den videre forskningsinnsatsen på området.

Strategien legger vekt på langsiktighet og målrettet arbeid med kunnskapsinnhenting om hatefulle ytringer. De fleste av tiltakene i strategien er orientert mot praksisfeltet og kunnskapsutviklingen er derfor orientert mot å speile tiltakene i strategien.

Statistikk om hatefulle ytringer og hatkriminalitet er tilgjengelig på Bufdir sine statistikk- og analysesider.

Bufdir lyste i 2017 og 2018 ut fire forskningsoppdrag, blant annet på bakgrunn av anbefalingene i de fire ovennevnte rapportene:

1. Kunnskapsoppsummering og kartlegging av tiltak mot hatefulle ytringer.

HL-senteret sin rapport "Tiltak mot hatefulle ytringer: Kunnskaps- og tiltaksoversikt" ble lagt fram i juni 2018. Den viser at det gjennomføres mange ulike typer tiltak mot hatefulle ytringer både i Norge og internasjonalt. Imidlertid er det lite empirisk forskning som sier noe om tiltakenes virkning. Kunnskapsoversikten gir likevel noen teoretisk begrunnede indikasjoner på virkninger av ulike former for tiltak. Rapporten anbefaler blant annet at tiltak mot hatefulle ytringer i størst mulig grad bør inngå i helhetlige og langsiktige strategier, og at disse bør begrenses til bekjempelse av hatefulle ytringer som isolert fenomen. I tillegg bør innsats mot hatefulle ytringer på nettet og på andre arenaer sees i sammenheng, og det bør i større grad tas hensyn til forskjellige diskrimineringsgrunnlag i utformingen av tiltak.

2. Holdninger til diskriminering, likestilling og hatprat i Norge 2. utgave.

Undersøkelsen ble gjennomført av Fafo, og bestilt av Bufdir. Studien kartlegger holdninger på tvers av de diskrimineringsgrunnlagene som i dag er beskyttet i likestillings- og diskrimineringsloven. Analysene bygger på en landsdekkende undersøkelse blant 4443 respondenter, gjennomført våren/sommeren 2018. Studien viser at oppslutningen til offentlige likestillingstiltak og sanksjoner ved diskriminering eller hatprat avhenger av hvilke grupper som utsettes for dette.

Noen funn vedrørende hatprat:

- Det er større vilje til å straffe om en hatefull ytring rettes mot en enkeltperson, enn om den rettes mot en gruppe i et innlegg på sosiale medier.
- Rom og romani er de gruppene flest tror blir utsatt for hatprat, etterfulgt av muslimer og innvandrere.
- Svært få tror at funksjonshemmede utsettes for hatprat.
- Det er betydelig oppslutning om at det skal gis sosiale sanksjoner heller enn strenge juridiske sanksjoner.

3. Omfang av hatefulle ytringer

På oppdrag for Bufdir har Institutt for Samfunnsforskning (ISF) undersøkt erfaringer med hat og hets i ulike grupper av befolkningen. Rapporten «Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen» viser at hatefulle ytringer er et utbredt fenomen, og at de forekommer på mange arenaer. Sosiale medier, internett og arbeidsplassen er de stedene der hatefulle ytringer forekommer oftest. I rapporten kommer det også frem at minoritetsgruppene er klart mer utsatt for hatytringer enn befolkningen for øvrig, uavhengig av nettatferd. For eksempel viser undersøkelsen at blant LHBT-personer har dobbelt så mange blitt utsatt for det de opplever som hatefulle ytringer som blant den øvrige befolkningen i løpet av det siste året, og konkrete trusler tre ganger så mange. Studien viser også at konsekvensene av å bli utsatt for hatefulle ytringer er større for LHBT-personer enn for befolkningen for øvrig.

Som en oppfølging av undersøkelsen har ISF utarbeidet et notat for Bufdir om hatytringer og hets på arbeidsplassen, se nytt tiltak i kapittel Arbeidslivet.

4. Kunnskap om avsendere av hatefulle ytringer på internett.

Det er igangsatt et arbeid ved ISF som retter fokus på deltagerne i debatter med hard tone på sosiale medier og internett. Studien lanseres etter planen i 2020.

5. Innholdsstudie om hatefulle ytringer

Digitale medier er en stor arena for ytringer av diskriminerende og hatefull karakter.

Som en del av kunnskapsutviklingen om hatefulle ytringer vil Bufdir i 2020 lyse ut et oppdrag for å kartlegge omfanget av faktiske ytringer av hatefull eller diskriminerende karakter ved bruk av stordataanalyse.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Nye tiltak og innsatser

Forskerforum om hatefulle ytringer

Bufdir arrangerte for første gang et forskerforum om hatefulle ytringer 21. november 2019. Forumet vil være en viktig arena for kunnskaps- og metodeutvikling og vil arrangeres årlig. Under det første møtet diskuterte deltakerne kunnskapshull, metodiske utfordringer og veien videre.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Evaluering av strategi mot hatefulle ytringer

By- og regionforskningsinstituttet NIBR har fått i oppdrag å evaluere strategien mot hatefulle ytringer. Evalueringen skal bidra med kunnskap om både prosess og resultatene av strategien. Formålet med oppdraget er å utforme anbefalinger til justering og viderutvikling av myndighetene innsats med å forebygge og bekjempe hatefulle ytringer.

Ansvarlig departement: Kulturdepartementet

Høyreekstremisme og konspirasjonsteorier

Justis- og beredskapsdepartementet finansierer C-REX Senter for ekstremismeforskning i et prosjekt om høyreekstremisme og konspirasjonsteorier. Forskningsrapporten "Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier" ble lansert 22. oktober 2018.

Ansvarlig departement: Justis- og beredskapsdepartementet

Utarbeide veileder om forebygging og håndtering av hatefulle ytringer og trusler mot lokalpolitikere

Regjeringen vil styrke innsatsen mot hat og trusler mot politikere, blant annet gjennom å utarbeide en veileder om forebygging og håndtering av hatefulle ytringer og trusler mot lokalpolitikere. Som et ledd i dette vil regjeringen skaffe mer kunnskap om hvilke konsekvenser hatefulle ytringer og trusler har for rekruttering, politisk motivasjon og om det fører til at folk trekker seg fra sine verv eller sier nei til renominasjon.

Ansvarlig departement: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Rapport om antisemittisme på internett og i sosiale medier

Tiltak 8 i Handlingsplan mot antisemittisme (2016–2020) går ut på å følge med på antisemittisme på internett og i media (pilotprosjekt). Institutt for samfunnsforskning (ISF) fikk i oppdrag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet å gjennomføre en studie av antisemittisme på internett og i sosiale medier. I 2019 lanserte ISF rapporten [Antisemittisme på nett og i sosiale medier i Norge](#).

Rapporten undersøker forekomsten av antisemittisme på internett og i sosiale medier, basert på en kombinasjon av ekspertintervjuer, analyser av nettsider og en stordata-analyse. Det er i grove trekk fem grupper som peker seg ut som avsendere av antisemittiske ytringer på internett og i sosiale medier: ytre høyre, ytre venstre, konspirasjonsmiljøer, muslimske miljøer og kristne, anti-judaistiske miljøer. I rapporten går det fram at arbeidet som gjøres i dag for å følge med på – og hindre – denne typen ytringer på internett og i sosiale medier er begrenset. ISF peker samtidig på at det er en utfordring. Myndighetene må balansere ønsket om å følge med på – og hindre – denne typen ytringer på internett og i sosiale medier opp mot hensynet til ytringsfrihet og personvern.

Ansvarlig departement: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Generell oppfølging av strategien

Strategien er oversatt til engelsk og nordsamisk. Disse finnes på [regjeringen.no](#) og [hatytringer.no](#).

Publikasjonsnummer V-1017